

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

I Wstęp

Rodzina jest naturalnym środowiskiem rozwoju i funkcjonowania dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego rozwój i przyszłą samodzielność życiową. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, gdy przeżywa trudności w opiece i wychowaniu dzieci, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do współpracy i podjęcia na rzecz rodziny określonych działań.

Od 2012 roku obowiązuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określa zadania gminy w zakresie planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczej. Ten obowiązek realizowany jest w oparciu o 3-letni program wspierania rodziny. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności wynika również z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Działania przedstawione w programie mają na celu wsparcie rodziny naturalnej przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

II Diagnoza sytuacji społeczno-demograficznej rodzin

Rodziny korzystające ze wsparcia socjalnego

W 2017 roku z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych skorzystało 210 osób, tj. 130 rodzin, składające się z 354 osób, co stanowi 4,7 % ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2016 liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła o 1,1 %. Wyłącznie pracą socjalną objętych jest 49 rodzin, liczba ta w porównaniu do 2016 roku minimalnie spadła.

Powody przyznawania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w latach 2016 – 2017 (liczba rodzin) . Źródło : *GOPS Rudna*

	<u>2016 rok</u>	<u>2017 rok</u>
Ⓢ ubóstwo	85	62
Ⓢ bezdomność	7	5
Ⓢ potrzeba ochrony macierzyństwa	11	6
Ⓢ bezrobocie	61	46
Ⓢ niepełnosprawność	71	71
Ⓢ długotrwała lub ciężka choroba	21	20
Ⓢ bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	49	45
w tym : rodziny niepełne	27	20
rodziny wielodzietne (co najmniej 3 dzieci)	19	16

Ⓢ alkoholizm	30	26
Ⓢ przemoc w rodzinie	3	2

Dane obrazują, że dominującym problemem rodzin korzystających z pomocy społecznej jest ubóstwo. Jest to związane z zasadami udzielenia świadczeń pomocy społecznej. Świadczenia przyznawane są dla osób uzyskujących niskie dochody – 634 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł w przypadku osoby w rodzinie. Najczęstszym powodem trudnej sytuacji materialnej rodziny była niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz bezrobocie.

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym sytuację materialną rodzin są dane o wypłaconych świadczeniach rodzinnych w postaci zasiłków rodzinnych i dodatków do tych zasiłków, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego (500+) oraz pomocy materialnej dla uczniów. Od roku 2016 największą formą wsparcia rodzin z dziećmi jest świadczenie wychowawcze. Rodzaje i wydatki na świadczenia dla rodzin z dziećmi przedstawia tabela 1.

Tabela 1 . Świadczenia rodzinne i stypendia socjalne w gminie Rudna. Źródło : GOPS Rudna

ROK	2015	2016	2017
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA (do 16.r.ż)			
Liczba uprawnionych dzieci	44	43	50
Kwota świadczeń w złotych	79.101,00	77.877,00	91.494,00
ZASIŁKI RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI			
Liczba rodzin	230	269	259
Kwota świadczeń w złotych	697.192,00	839.157,00	853.040,00
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE			
Liczba osób	xx	52	52
Kwota świadczeń w złotych	xx	335.955,00	286.882,00
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE			
Liczba osób	33	33	33
Kwota świadczeń w złotych	422.720,00	407.810,00	518.514,00
ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO			
Liczba dzieci	96	104	100
Liczba rodzin	56	60	57
Kwota świadczeń w złotych	344.694,00	407.766,00	362.719,00
ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE			
Liczba dzieci	XX	852	797
Liczba rodzin, w tym liczba rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko	XX	573 255	654 237
Kwota świadczeń w złotych	xx	3.589.856,00	4.764.504,00
STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW			
Liczba uczniów	69	59	45
Liczba rodzin	37	29	20

Kwota świadczeń w złotych	17.847,00	15.609,00	14.623,0
---------------------------	-----------	-----------	----------

W omawianym okresie wzrasta liczba ujawnianych przypadków przemowy w rodzinie o czym świadczy ilość zakładanych tzw. Niebieskich Kart (tabela 2). Zdajemy sobie sprawę, że skala przemocy jest znacznie większa, jednak jest to problem ukrywany, wstydlivy.

Tabela 2. Procedura Niebieskie Karty w gminie Rudna. Źródło : GOPS Rudna

Rok	2015	2016	2017
Liczba wszczętych procedur - ogółem	11	17	19
Liczba wszczętych procedur w rodzinach z dziećmi	6	8	10

Liczna dzieci przebywających w pieczy zastępczej utrzymuje się niemal na tym samym poziomie (tabela 3). W omawianym okresie dwoje dzieci z pieczy zastępczej powróciło do rodziny naturalnej.

Tabela 3. Dzieci z gminy Rudna przebywające w pieczy zastępczej. Źródło : PCPR Lubin

Rok	2015	2016	2017
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - ogółem	15	13	14*
Liczba rodzin, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	10	8	9
Liczba dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej	4	2	2
Liczba dzieci przybywających w rodzinach zastępczych	11	11	10
Liczba dzieci przybywających w rodzinnym domu dziecka	0	0	2

* dwoje dzieci przybywa w pieczy zastępczej w związku z sieroctwem biologicznym

Na gminny zasób mieszkaniowy składa się 118 lokali mieszkalnych, w tym :

- ⊗ 95 mieszkań komunalnych,
- ⊗ 23 mieszkania socjalne

Na mieszkania komunalne i socjalne oczekuje łącznie 10 osób/rodzin. Źródło : UG Rudna

Edukacja

W gminie funkcjonują placówki oświatowe, których organem prowadzącym jest Gmina Rudna :
Przedszkole Gminne w Rudnej - liczba miejsc 225, uczęszcza 205 dzieci, 9 oddziałów
Przedszkole Gminne w Chobieni - liczba miejsc 150, uczęszcza 131 dzieci, 6 oddziałów
Szkoła Podstawowa w Rudnej - 22 oddziały , 459 uczniów
Szkoła Podstawowa w Chobieni - 15 oddziałów, 264 uczniów

W szkołach prowadzone są stołówki. Poprzez zmianę sposobu prowadzenia stołówki szkolnej w Rudnej znacznie obniżono koszty ponoszonych przez rodziców wydatków na zakup posiłków.

Ponadto w Rudnej mieści się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, którego organem prowadzącym jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W gminie nie ma problemu z miejscami w przedszkolu, jest wystarczająca liczba miejsc. Rodzice nie ponoszą odpłatności za dodatkowe godziny pobytu dziecka w przedszkolu. Poza obowiązkowym dowozem do przedszkola dzieci 5 - letnich, dowożone są również dzieci w wieku 2,5 – 4 lat. W 2018 roku w Rudnej zostanie wybudowany i wyposażony żłobek zapewniający opiekę dla dzieci od 20 tygodnia do lat 3.

Uczniowie dojeżdżający do szkół ponadgimnazjalnych mają refundowane wydatki na dojazdy do szkół na podstawie lokalnego programu wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i

młodzieży. W roku 2017 z pomocy skorzystało 160 uczniów.

Kultura i sport

W Gminie Rudna dynamicznie rozwija się infrastruktura. Już niemal w każdej miejscowości powstały świetlice oraz place zabaw funkcjonujące w strukturach dwóch instytucji kultury. Na 31 miejscowości istnieje 30 świetlic (brak Juszowice i Bytków) i 29 placów zabaw (bez Bytkowa). W placówkach tych w godzinach popołudniowych prowadzone są m.in. warsztaty wokalne, taneczne, informatyczno –fotograficzne, modelarskie, plastyczne, zajęcia tkackie, wikliniarskie, nauka gry na instrumentach. Na bieżąco place zabaw są doposażane.

W ostatnich latach rozszerzono ofertę kulturalną o warsztaty ceramiczne, wikliniarskie oraz zajęcia z robotyki . Zajęcia w świetlicach prowadzone są przez instruktorów, podnoszących swoje kwalifikacje z dotacji gminy. W gminie działa grupa teatralna, zespoły folklorystyczne oraz taneczno – wokalne. W czasie ferii zimowych i wakacji oferta poszerzona jest o wycieczki i bezpłatne korzystanie z basenu. Ponadto co roku organizowane są wakacyjne warsztaty malarskie i rzeźbiarskie zakończone wystawą. Zajęcia są bezpłatne bądź za niewielką opłatą.

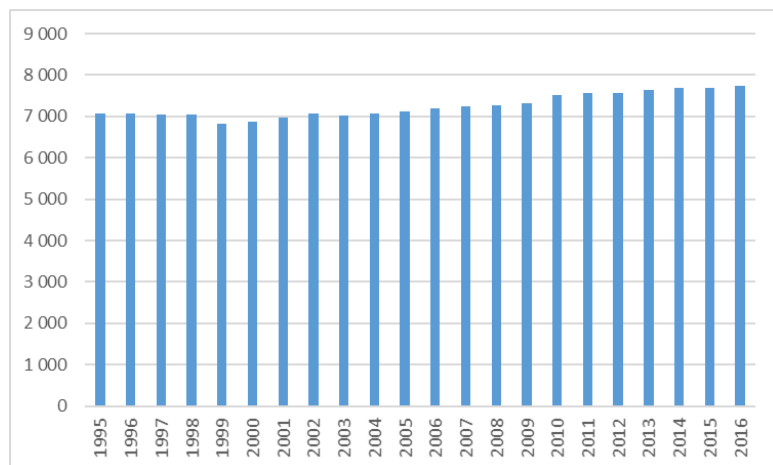
Gmina Rudna dba o aktywny wypoczynek dzieci i młodzieży finansując organizację zajęć sportowych i rozbudowę infrastruktury sportowej. Zajęcia z piłki nożnej, unihokeya, karate i pływania prowadzone są przez organizacje pozarządowe funkcjonujące na jej terenie. Organizacje otrzymują dotację w 2017 roku w budżecie Gminy w wysokości ok. 533 tys. złotych. Udział w zajęciach jest bezpłatny.

Baza sportowa w Gminie Rudna:

- boiska piłkarskie - 4
- boiska do małych gier- 22
- korty tenisowe- 4
- hale sportowe- 2
- sale sportowe- 2
- basen kryty - 1
- strzelnica -1 obiekt
- stadion piłkarski -2 obiekty.

Struktura demograficzna

Na koniec 2016 roku na terenie gminy zamieszkiwało według GUS 7729 osób. W ostatnich 10 latach obserwujemy niewielki wzrost liczby ludności gminy (ryc. 1)

Ryc. 1. Liczba ludności w gminie Rudna według faktycznego miejsca zamieszkania
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Największą miejscowością gminy jest Rudna, która na koniec 2016 roku liczyła sobie 1 555 mieszkańców. Druga pod względem wielkości jest Chobienia, licząca 788 mieszkańców. Do większych miejscowości, liczących ponad 300 mieszkańców, należą również Górzyn, Gwizdanów, Naroczyce, Nieszczyce, Orsk i Toszowice. Najmniejsze miejscowości liczą po zaledwie kilkudziesięciu mieszkańców.

Kobiety stanowią 51% mieszkańców gminy i w ostatnich latach ten układ nie ulega zmianie. Gęstość zaludnienia w 2016 roku wynosiła 36 osób na km².

Główne czynniki wpływające na liczbę ludności to ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz migracje. Dane dla lat 2005-2016 wskazują dodatni przyrost naturalny, z którego wynika, że w gminie urodzenia przeważają nad zgonami. Liczba urodzeń i zgonów ulegała w ostatnich latach niewielkim wahaniom, ale trudno tu mówić o jednoznacznych trendach. W ostatnich latach obserwujemy również spadek liczby zawieranych małżeństw (tabela 4.).

Tabela 4. Ruch naturalny ludności i małżeństwa na 1000 ludności w gminie Rudna

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Urodzenia żywe	10,8	10,7	10,9	12,1	13,9	11,7	13,1	10,0	11,0	10,9	10,4	11,0
Zgony	10,8	9,6	9,9	11,4	10,5	9,3	9,0	9,6	10,4	9,8	8,2	8,8
Przyrost naturalny	0,0	1,1	1,0	0,7	3,4	2,4	4,1	0,4	0,7	1,2	2,2	2,2
Małżeństwa	5,9	5,5	7,0	9,4	7,6	6,8	5,4	5,8	4,6	4,3	4,7	4,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl.

Dodatni przyrost naturalny pozytywnie wyróżnia gminę Rudna. Wskazać należy, że w ostatnich latach mamy w Polsce i na Dolnym Śląsku do czynienia z ujemnym przyrostem naturalnym, stad przyrost naturalny na 1000 ludności był w gminie Rudna wyższy od średniego w kraju, województwie dolnośląskim i powiecie lubińskim.

III Cele Programu

Cel główny :

Wsparcie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe:

- 1. Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczej.**
- 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów.**
- 3. Wsparcie interdyscyplinarne rodzin. Promowanie wartości rodziny.**

IV Realizacja Programu

Cel szczegółowy 1: *Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczej.*

Tabela 5.

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
1.	Objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży w szkołach	GOPS, placówki oświatowe	liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania	Zadania ciągle 2018- 2020
2.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym ubóstwem	GOPS	- liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych pomocą	Zadania ciągle 2018- 2020
3.	Pozyskiwanie przez gminę środków finansowych poprzez udział w programach osłonowych	Gmina Rudna, GOPS	- ilość programów osłonowych - wysokość uzyskanych środków	Zadania ciągle 2018- 2020
4.	Budowa i adaptacja budynków na lokale socjalne i komunalne	Gmina Rudna	- ilość oddanych lokali komunalnych i socjalnych - liczba rodzin z dziećmi, które otrzymały lokale	Zadania ciągle 2018- 2020
5.	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Ośrodki kultury, stowarzyszenia, GOPS , przy współpracy z Kuratorium Oświaty	- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach - liczba zajęć i ich rodzaje - liczba zajęć bezpłatnych	Zadania ciągle 2018- 2020
6.	Zapewnienia opieki małym dzieciom	Gmina Rudna, przedszkola	- liczba dzieci uczęszczających do przedszkola - liczba dzieci uczęszczających do żłobka - liczba dzieci nie przyjętych do przedszkola i żłobka z powodu braku miejsc	2018-2020 2019-2020
7.	Świadczenie pracy socjalnej	GOPS	- liczba rodzin, którym udzielono pracy socjalnej	Zadania ciągle 2018- 2020

Cel szczegółowy 2: Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów.

Tabela 6.

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
1.	Udzielanie profesjonalnego wsparcia uczniom i ich rodzicom na terenie szkół oraz w poradni psychologiczno – pedagogicznej	Szkoły, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- liczba uczniów i rodziców, którym udzielono wsparcia	Zadania ciągle 2018- 2010
2.	Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem	GOPS przy współpracy ze szkołą, Policją, służbą zdrowia	- liczba rodzin i dzieci objętych monitoringiem	Zadania ciągle 2018- 2020
3.	Organizacja specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem	GOPS, szkoły, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- liczba konsultacji -liczba osób korzystających z konsultacji	Zadania ciągle 2018- 2020
4.	Organizacja działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, w tym w ramach gminnych programów profilaktycznych	GOPS, szkoły, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- liczba przedsięwzięć , - liczba rodziców uczestniczących w tych przedsięwzięciach	Zadania ciągle 2018- 2020
5.	Wsparcie rodzin przez asystentów	GOPS	- liczba rodzin otrzymujących wsparcie asystenta rodziny	Zadania ciągle 2018- 2020

Cel szczegółowy 3: *Wsparcie interdyscyplinarne rodzin. Promowanie wartości rodziny.*

Tabela 7.

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
1.	Koordinacja działań i współpraca podmiotów podejmujących działania na rzecz rodzin i dzieci	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	- liczba monitorowanych rodzin -liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodzin i dzieci	Zadanie ciągle 2018- 2020
2.	Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli podmiotów realizujących Program w tym pracowników socjalnych, asystentów rodziny, psychologów, terapeutów i pedagogów szkolnych	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	- liczba szkoleń, w których uczestniczyli realizatorzy - liczba osób biorących udział w szkoleniach	Zadanie ciągle 2018- 2020

3.	Podjęmowanie działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o interdyscyplinarne działanie	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	- liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego - liczba spotkań grup roboczych	Zadanie ciągle 2018- 2020
4.	Promowanie rodziny jako wartości. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy rodzinom mającym trudności wychowawcze.	GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	- liczba inicjatyw lokalnych	Zadanie ciągle 2018- 2020

Podmioty uczestniczące w realizacji Programu

W realizację lokalnego Programu wspierania rodziny winni włączyć się :

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Szkoła Podstawowa w Rudnej i w Chobieni
- Przedszkole Gminne w Rudnej i w Chobieni
- Centrum Kultury w Rudnej i Chobieński Ośrodek Kultury
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lubinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rudnej
- Zespół Interdyscyplinarny ds przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Urząd Gminy

przy współpracy z:

- Sądem Rejonowym w Lubinie
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie
- Komisariatem Policji w Rudnej

V Adresaci Programu

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Rudna, doświadczające problemów opiekuńczo – wychowawczych, ubogie, dotknięte przemocą, uzależnieniami, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, a także rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska.

VI Zakładane efekty

Efektem przedstawionych wyżej działań będzie :

- zwiększenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców,
- ograniczenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,
- zwiększenie skuteczności pomocy kierowanej do rodzin dysfunkcyjnych,
- podniesienie profesjonalizmu osób udzielających pomocy rodzinom.

VII Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków :

- budżetu Gminy Rudna, w tym ze środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- funduszy Unii Europejskiej

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych

planach finansowych.

VIII Monitoring Programu

Monitorowanie Programu prowadzone będzie corocznie na podstawie analizy danych zebranych od podmiotów zaangażowanych w jego realizację.